
George Berkeley

Mózg jest niematerialny

Źródło: George Berkeley, *Trzy dialogi między Hylasem a Philonousem*, przeł. M. Filipczuk,
Kraków: Zielona Sowa 2006, s. 51-52

Hylas: Otóż [we współczesnym wyjaśnieniu genezy naszych idei] zakłada się, że dusza ma swą siedzibę w pewnej części mózgu, w której biorą początek nerwy rozchodzące się do wszystkich części ciała. Obiekty zewnętrzne za pośrednictwem rozmaitych impresji, które wywierają na organy zmysłów, przekazują określone wibracje nerwom; te zaś, ponieważ są wypełnione energią, przenoszą owe wibracje do mózgu czy też siedziby duszy, która zgodnie z rozmaitymi impresjami, czy też śladami powstającymi w ten sposób w mózgu, doznaje rozmaitych idei.

Philonous: I to nazywasz objaśnieniem sposobu, w jaki doznajemy idei? (...) Przede wszystkim chętnie bym się dowiedział, czy dobrze rozumiem twoją hipotezę. Według ciebie pewne ślady w mózgu są przyczynami powstawania naszych idei. Powiedz mi, proszę, czy przez mózg rozumiesz jakąś rzecz zmysłową?

H: A cóż innego według ciebie mógłbym rozumieć?

Ph.: Wszystkie rzeczy zmysłowe postrzegane są bezpośrednio; przedmioty postrzegane bezpośrednio są ideami; te zaś istnieją tylko w umyśle. Z tym wszystkim, jeśli się nie mylę, od dawna już się zgadzasz.

H: Nie przeczę.

Ph.: A zatem mózg, o którym mówisz, ponieważ jest przedmiotem zmysłów, istnieje tylko w umyśle. Chciałbym się teraz od ciebie dowiedzieć, czy wydaje ci się rozsądne przypuszczenie, że jedna idea albo przedmiot istniejący w umyśle jest przyczyną powstania wszystkich innych idei. (...)

H: Zaczynam mieć wątpliwości co do mojej hipotezy.